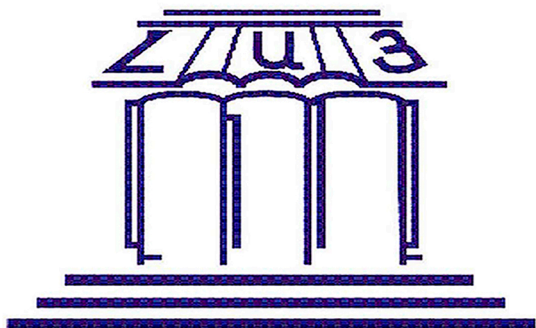

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

7765

Վ. Ի. ԼԵՆԻՆ (Վ. ՈՒԼՅԱՆՈՎ)

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՀԵՌՎԻՑ

3K23

Ը-28

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ

11 1 SEP 2013

3 0 MAY 2005

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՍՈՑ. ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

Պրովեսարներ բոլոր յերկրների, միացի

3K23

2-28

պ.

Վ. Ի. ԼԵՆԻՆ (Վ. ՈՒԼՅԱՆՈՎ)

1003
13489

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՀԵՌՎԻՑ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ

Ա. ՄՇԱԿՅԱՆԻ ՅԵՐԿՐԱՆ—1925.

Публичная Библиотека

ԱՌԱՋԱԲԱՆԻ ՓՈԽԱՐԵՆ

1917 թ. փետրվարյան հեղափոխութեանը ընկ. Լենինը գտնվում էր Յյուրբիսում (Զվեյցարիա): Պատարվող մեծ գեպքերի մասին կցկաուր և հակասական տեղեկութուններ ստանալով բուրժուական մամուլից, ընկ. Լենինը գրիչ և վերցնում և գրում իր «Նամակներ հեռվից» սերիան, վերաէլ նա լուսարանում և փետրվարյան հեղափոխութեան հիմնական խնդիրները:

Այդ նամակներում ընկ. Լենինի խորատես միտքը թափանցում և հեղափոխութեան իսկական աղունքները և պարզում նրա զարգացման հետագա ետապները:

Ընթերցողի ուշադրութեանը հանձնվող այս նամակը առաջինն և «Նամակներ հեռվից» սերիայի մեջ և գրված և 1917 թ. մարտի 20-ին (հին տոմ.):

Ա. Մ.

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՀԵՌՎԻՑ

1917 թ. մարտ.

ԱՌԱՋԻՆ ՀԵՂԱՓՈԽՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ԵՏԱՊԸ

Առաջին հեղափոխութիւնը, վորպէս ծնունդ համաշխարհային իմպերիալիստական պատերազմի, պայթեց: Այդ առաջին հեղափոխութիւնը, հաւանականաբար, վերջինը չի լինի:

Այդ առաջին հեղափոխութեան, այսինքն՝ 1917 թ. մարտի 1-ի ռուսական հեղափոխութեան առաջին ետապը, վորքան կարելի յե յեղրակացնել Շվեյցարիայում այս տողերը գրողիս տրամադրութեան տակ յեղած աղքատիկ տվյալներէց, ավարտվեց: Այդ առաջին ետապը, հաւանականաբար, մեր հեղափոխութեան վերջին ետապը չի լինի:

Ինչպէ՞ս կարող եր կատարվել այդ «հրաշքը», ինչպէ՞ս կարող եր ընդամենը 8 օրում—պ. Միլյուկովի՝ Ռուսաստանի բոլոր արտասահմանյան ներկայացուցիչներին ուղղած պարծենկոտ հեռագրում հիշված այ ժամանակամիջում—առանց այլևայլութեան տապալվել այն միապետութիւնը, վորը կանգուն եր դարերի ընթացքում, և վորն իր գոյութիւնը պահպանեց 1905—

1907 թ. թ. համաժողովրդական դասակարգային վիթխարի կռիվների յերեք տարիների ընթացքում:

Բնության և պատմության մեջ հրաշքներ չեն կատարվում, սակայն պատմության մեջ կատարվող յուրաքանչյուր սուր փոփոխություն, նմանապես և յուրաքանչյուր հեղափոխություն, այնպիսի հարուստ բովանդակություն է տալիս, կալով կողմերի ուժերի հարաբերությունն ու կռիվ ձևերի այնպիսի անսպասելի — յուրահատուկ զուգորդում է հրապարակ հանում, վոր սովորական քաղքենու մտքին շատ բան պետք է հրաշք թվա:

Վորպեսզի ցարական միապետությունը մի քանի որվա մեջ տապալվեր, անհրաժեշտ էր համաշխարհային-պատմական կարևորություն ունեցող մի ամբողջ շարք պայմանների զուգորդում: Մատնանշենք նրանցից գլխավորները:

Առանց 1905—1905 թ. թ. ընթացքում տեղի ունեցած դասակարգային հսկա կռիվների և ռուս պրոլետարիատի հանդես բերած հեղափոխական եներգիայի 3 տարիների, անհնարին իր այդքան արագ կատարված յերկրորդ հեղափոխությունը, արագ—այն մտքով, վոր նրա նախնական հտապն ավարտվեց մի քանի որում: Առաջինը (1905 թ.) խորը աղիսեց հողը, արմատախիլ արեց դարավոր նախապաշարունները, քաղաքական կյանքի և քաղաքական պայքարի բարձրացրեց միլիոնավոր բանվորների ու տանյակ միլիոնավոր գյուղացիների, փոխադարձաբար միմյանց—և ամբողջ աշխարհին—ցույց տվեց ռուս հասարակության բոլոր դասակարգերին (և բոլոր գլխավոր կուսակցություններին), նրանց իսկական բնույթը, նրանց շա-

հերի, նրանց ուժերի, նրանց գործունեությունյան յեղանակների, նրանց մերձավոր ու հեռավոր նպատակների իսկական հարաբերությունը: Առաջին հեղափոխությունը և նրան հաջորդող հակահեղափոխական շրջանը (1907—1914) յերևան հանեց ցարական միապետություն ամբողջ ելությունը, հասցրեց նրան «վերջին սահմանին», մերկացրեց նրա ամբողջ փտածությունը, նողկալիությունը, ցարական փոհմակի ամբողջ ցինիզմն ու ապականությունը, հրեշավոր Ռասպուտինի գլխավորությամբ, Ռամանովների ընտանիքի բոլոր զազանությունները, Ռամանովների,—Ռուսաստանը հրեաների, բանվորների ու հեղափոխականների արյունով վողողած այդ ջարդարարների, այդ «հավասարների մեջ առաջին» «կալվածաեերի, վորոնք տիրում էին սիլիոնավոր դեսյատին հողի և վորոնք տմեն տեսակ զազանություն, ամեն տեսակ վոճրագործություն ելին կատարում, անհամար թվով քաղաքացիների ելին քայքայում ու խեղդում ի սեր իրենց և իրենց զասակարգի այդ «սրբազան սեփականություն» պահպանման:

Առանց 1905-1907 թ. թ. հեղափոխության, առանց 1903-1914 թ. թ. հակահեղափոխության անհնարին կը լիներ ռուս ժողովրդի և Ռուսաստանում ապրող ազգերի բոլոր դասակարգերի այդպիսի ճիշտ «ինքնորոշումը», չեր կարող վորոշվել այդ դասակարգերի փոխադարձ հարաբերությունը և նրանց վերաբերմունքը դեպի ցարական միապետությունը. այդ հարաբերությունը յերևան յեկավ 1917 թ. փետրվար-մարտ ամիսների հեղափոխության 8 որում: Այդ ութորյա հեղափոխությունը, յեթե թույլատրելի յե այսպես ալաբանորեն արտահայտվել, «խաղացվեց» կար-

ծես տասնյակ զլխավոր ու յերկրորդական փորձերից հետո. «դերասանները» ըստ ամենայնի, բոլոր մասն-բամանությամբ ճանաչում եյին միմյանց, զիտեյին իրենց դերը, իրենց տեղը, խաղի պարագաները, նույնիսկ քաղաքական ուղղությունների ու գործելակերպի քիչ-շատ նկատելի ամեն մի տարբերություն, ամեն մի նրբություն:

Սակայն յեթե առաջին, 1905 թ. մեծ հեղափոխությունը, վորը պարոնայք Գուչկովների և Միլյուկովների ու նրանց արբանյակների կողմից դատապարտվեց վորպես «մեծ խռովություն», 12 տարի հետո բերեց, հասցրեց 1917 թ. «փայլուն, փառավոր» հեղափոխության, վորը Գուչկովներն ու Միլյուկովներն անվանում են «փառավոր», վորովհետև այդ հեղափոխությունը նրանց (առայծմ) իշխանություն տվեց, — ապա անհրաժեշտ եր ևս մի մեծ, հզոր, ամենազոր «ռեժիսոր», վորը, մի կողմից, հնարավորություն ունենար հսկայական չափերով արագացնելու համաշխարհային պատմության ընթացքը, իսկ, մյուս կողմից, ստեղծելու չտեսնված չափեր ընդունող համաշխարհային տնտեսական, քաղաքական, տղգային և միջադպային ճգնաժամեր: Բացի համաշխարհային պատմության արտակարգ արագացումից, անհրաժեշտ եյին այդ պատմության առանձնապես սուր վրդրաններ (повороты), վորպեսզի այդ վրդրաններից մեկում Ռամանովների միապետության արյունով ու կեղտով շաղախված սայլը միանգամայն շրջվեր:

Այդ ամենակարող «ռեժիսորը», պատմության ընթացքն արագացնող այդ հզոր ուժով հանդիսացավ համաշխարհային իմպերիալիստական պատերազմը:

Այժմ արդեն անվիճելի յե, վոր այդ պատերազմը — համաշխարհային և, քանի վոր Մ. Նահանգներն ու Զինատանը, վորոնք այսօր կիսով չափ արդեն մասնակից են նրան, վաղն ամբողջովին կը մասնակցեն նրան:

Այժմ արդեն անվիճելի յե, վոր այդ պատերազմը իմպերիալիստական և չեղուկ կողմից: Միայն կապիտալիստներն ու նրանց արբանյակները, սոցիալ-պատ-րիստներն ու սոցիալ-շովինիստները, — կարող են հերքել կամ քողարկել այդ փաստը: Պատերազմը մղում և և գերմանական, և անգլո-ֆրանսիական բուրժուազիան ոտար յերկիրներ կողոպտելու համար, փոքր ազգություններին լեզղելու, ամբողջ աշխարհի վրա ֆինանսապես իշխելու, գաղութները բաժան-բաժան անելու և միմյանց մեջ բաշխելու համար, զանազան յերկիրների բանվորներին հիմարացնելու միջոցով՝ կործանվող կապիտալիստական հասարակակարգը փրկելու համար:

Իմպերիալիստական պատերազմը պետք և որչեղտիվ անխուսափելիությամբ չափազանց արագացներ և չտեսնված չափերով սրեր պրոլետարիատի դասակարգային պայքարն ընդդեմ բուրժուազիայի, պետք և վերածվեր քաղաքացիական կռիվ թշնամի դասակարգերի միջև:

Իմպերիալիստական պատերազմը քաղաքացիականի վերածվելու պրոցեսսն սկսվել և 1917 թ. փետրվար-մարտ ամիսների հեղափոխությամբ, վորի առաջին ետապը մեղ ցույց տվեց, վոր նախ, ցարիզմին միատեղ հարվածեցին յերկու ուժով. մի կողմից, ամբողջ բուրժուական և կալվածատիրական Ռուսաս-

տանն իր բոլոր անդիտակից արքանյակներն ու բոլոր գիտակից ղեկավարների հետ միասին, հանձինս անգլոֆրանսիական ղեկավարների ու կապիտալիստների, և, մյուս կողմից՝ Բանվորների ու Զինվորների Պաշտպանական խորհուրդը:

Այդ յերեք քաղաքական բանակները, այդ յերեք հիմնական քաղաքական ուժերն էլ ինքնուրույն—1) ցարական միապետությունը—ճորտատեր-կալվածատերերի, հին չինոֆեիկության ու գեներալիտետի գլուխը, 2) բուրժուական և կալվածատիրական ախյայարրիստական կադետական Ռուսաստանը, վորի յետևից քարշ եր գալիս մանր բուրժուազիան, 3) Բանվորների ու Զինվորների Պաշտպանական խորհուրդը, վորն իրեն դաշնակիցներ ե փնտրում ամբողջ պրոլետարիատի ու ամենաաղքատ բնակչության մասսաների մեջ. այս յերեք հիմնական քաղաքական ուժերը լիակատար պարզությանը յերևան յեկան նույն իսկ «առաջին կտապի» 8 որվա ընթացքում, նույնիսկ ղեկավարից հեռու գտնվող, արտասահմանյան թերթերի աղքատիկ հեռագրերով բավարարվող այնպիսի մի դիտողի համար, ինչպես տողերիս գրողն ե:

Սակայն նախքան այս առթիվ մանրամասն խոսելը, յես պետք ե անդրադառնամ իմ նամակի այն մասին, վորը նվիրված ե առաջնակարգ ուշժ հանդիսացող գործունին, համաշխարհային իմպերիալիստական պատերազմին:

Պատերազմը յերկաթի շղթաներով միմյանց կապեց կովող պետություններին, կապիտալիստների կրուկող խմբերին, կապիտալիստական ստրկության ստորկատներին: Այսպես մի գունդ—ահա թե ինչ ե մեր

ապրած պատմական մոմենտի հասարակական-քաղաքական կյանքը:

Պատերազմի սկզբում բուրժուազիայի կողմն անցած սոցիալիստները, այդ բոլոր Դավիթները և Շեյդեմանները Գերմանիայում, Պլեխանովները, Պոտրեսովները Դվոդեգներն ու Ընկ. Ռուսաստանում, յերկար ժամանակ իրենց ամբողջ կոկորդով բղավում, աղմկում էլ ին հեղափոխականների «սին հույսերի», Բազելի մանիֆեստի «սին հույսերի» և իմպերիալիստական պատերազմը քաղաքացիականի վերածելու «ցնորքֆարսի» դեմ: Նրանք ամեն կերպ յերգում, գովաբանում էլ ին այն ուշժը, կենսունակությունն ու հարատեղելուն ընդունակությունը, վորը իբրեթե յերեկան եր հանել կապիտալիզմը,—**ՏՐԱՏՏ**, ովքեր ոգնեցին կապիտալիստներին «հարմարեցնել», ընտելացնել, հիմարացնել և ջլատել զանազան յերկիրների բանվոր դասակարգերին:

Բայց «լավ ե ծիծաղում նա, ով վերջն ե ծիծաղում»: Բուրժուազիային հաջողվեց կարճ ժամանակով հետաձգել պատերազմի արդյունք հեղափոխական ճգնաժամը:

Այդ ճգնաժամն անդուսպ թափով աճում, զարգանում ե բոլոր յերկիրներում, սկսած Գերմանիայից, վորտեղ վերջերս այդ յերկիրն այցելած մի դիտողի արտահայտությամբ համաձայն, տիրում ե «հանճարեղ կերպով կազմակերպված սով», և վերջացրած Անգլիայով ու Ֆրանսիայով, վորտեղ սովը **ՏՈՒՆԱԿԱ** մոտենում ե և վորտեղ նա ավելի պակաս «հանճարեղ» կերպով ե կազմակերպված:

Բնական ե, վոր ցարական Ռուսաստանում, վորտեղ քայքայումն ամենահրեշավոր չափերի յեր հասել,

և վորտեղ պրոլետարիատն ամենահեղափոխականն էր (վոչ թե շնորհիվ նրա առանձին հատկությունների, այլ՝ շնորհիվ «հինգ» թվականի կենդանի տրագիգիաների),—հեղափոխական ճգնաժամը սկսվեց **ամեցից ելա:** Այդ ճգնաժամն արագացավ մի շարք ամենածանր պարտությունների շնորհիվ, վոր կրեցին Ռուսաստանն ու նրա դաշնակիցները: Այդ պարտությունները ցնցեցին վոլջ պետական հին մեխանիզմը և ամբողջ հին կարգը, այդ կարգի դեմ գայրույթով լրցրեցին բնակչության բոլոր դասակարգերին, գաղաղեցրին բանակը, մեծ չափերով վոչնչացրին նրա հին, նեղ-աղնվական և առանձնապես փտած չինովնիկական ծագում ունեցող հրամանատարական կազմը, վորը փոխարինեցին յերիտասարդ, թարմ, առավելապես բուրժուական, այլատարր (разночинский) մանրբուրժուական կազմով:

Սակայն յեթե պատերազմում կրած պարտությունները բացասական գործոնի դեր խաղացին և արագացրին պայթյունը, ապա անգլո-ֆրանսիական ֆրանսական կապիտալի, անգլո-ֆրանսիական իմպերիալիզմի և Ռուսաստանի ակտյարրիստ-կադետական կապիտալի միջև ստեղծված **կապը** այդ ճգնաժամն արագացնող գործոն հանդիսացավ:

Գործի այս ամենակարևոր կողմը, հասկանալի պատճառներով, լուծյան է տալիս անգլո-ֆրանսիական մամուլը, և չարախնդորեն ընդգծում է գերմանական մամուլը: Մենք, մարքսիստներս, պետք է զգաստորեն նայենք ճշմարտություն ճակատին, իր ամբողջ մերկությունը, չչփոթվելով վոչ կովոդ իմպերիալիստների առաջին խմբի զիվանագետների ու մի-

նիստրների պաշտոնական քաղցր-զիվանագիտական ստերից, վոչ կովոդների մյուս խմբում նստած՝ նըրանց ֆինանսական ու ռազմական մրցակիցների աչքով անելուց ու հրհուրելուց: Փետրվար-մարտ ամիսների հեղափոխության ամբողջ ընթացքը պարզ ցույց է տալիս, վոր անգլիական ու ֆրանսիական դեսպանություններն իրենց գործակալներով ու «կապերով», վորոնք վաղուց ամենահուսահատական ջանքեր էյին գործ գնում խանդարելու Նիկոլայ Յերկրորդի ու վիլհելմ Զ-ի միջև կայանալիք «սեպարատ» հաշտությանը (սակայն—հուսանք և աշխատենք, վոր այդ տեղի ունենա), անմիջականորեն աշխատում էյին Նիկոլայ Ռամանովին փոխարինել մի ուրիշով:

Չտարվենք սին հույսերով,

Յեթե հեղափոխությունը հաղթեց այդպես շուտ և —տրտաքուստ, առաջին մակերեսային հայացքից—այդպես «հիմնավոր կերպով», ապա միայն այն պատճառով, վոր չափազանց արտասովոր պատմական սիտուացիայի շնորհիվ **ձուլվեցին** միմյանց հետ, և չափազանց «համերաշխ կերպով» ձուլվեցին բոլորովին **սարբեր** հոսանքներ, բոլորովին **սարբեր** դասակարգային շահեր, բոլորովին **հակադիր** քաղաքական ու սոցիալական ձգտումներ. այն է՝ անգլո-ֆրանսիական իմպերիալիստների զավաղությունը, վոր զրդում էր Միլյուկովին և Գուչկովին ու Ընկ. իշխանությունն իրենց ձեռքը վերցնել, վորպեսզի **շարունակվի իմպերիալիստական պատերազմը**, վորպեսզի այդ պատերազմն ավելի կատաղություն և համառություն արվի, վորպեսզի **նորից** վոչնչանան **միլիոնավոր** ուս բանվորներ ու զյուզացիներ, և այս ամենը

նրա համար, վորպեսզի Կոստանդնուպոլիսն ստանան... Գուշկուլները, Միրիան... Փրանսիական, Միջագետք... անգլիական կապիտալիստները, և այլն: Այս մի կողմից, իսկ մյուս կողմից—պրոլետարական և մասսայական-ժողովրդական (քաղաքների ու գյուղերի ամբողջ ամենաազառ բնակչությունը) հեղափոխական բնույթի շարժումը հանուն ևացի, հանուն խաղաղության յեւ հանուն իսկական ազատության:

Հեղափոխական բանվորներն ու զինվորները հիմքից կործանեցին ցարական նողկալի միապետությունը, չհրճվելով և չշփոթվելով այն բանից, վոր վորոշ, կարճատև և ըստ կոնյուկտուրայի բացառիկ պատմական մոմենտներում նրանց ոգևորյալ է հասնում Բյուզենդի, Գուշկուլի և Միլյուկուլի ու Լինկ. պաշարը, վորոնց նպատակն էր մի միապետին փոխարինել մի ուրիշով:

Այսպես և միայն այսպես էլին գործի հանգամանքները. այսպես և միայն այսպես կարող է իրականությունը տեսնել այն քաղաքագետը, վոր չի վախենում ճշմարտությունից, զգաստորեն կշռում և հեղափոխության հասարակական ուժերի հարաբերությունը, յուրաքանչյուր «ընթացիկ մոմենտ» գնահատում և վաղ միայն նրա տվյալ, որվա առանձնահատկություն տեսակետից, այլ և ավելի խոր զսպանակներով, ինչպես Ռուսաստանի, այնպես և ամբողջ աշխարհի պրոլետարիատի ու բուրժուազիայի շահերի ավելի խոր հարաբերության տեսակետից:

Պիտերի բանվորներն ու զինվորները, ինչպես և ամբողջ Ռուսաստանի բանվորներն ու զինվորները, անձնագործությունը կովում էլին ցարական միապե-

տություն դեմ, ազատություն, հողը գյուղացիներին տալու, իմպերիալիստական սպանդանոցի փոխարեն խաղաղություն հաստատելու համար: Անգլո-ֆրանսիական կապիտալը, այդ սպանդանոցը շարունակելու և ուժեղացնելու նպատակով, պալատական ինտրիգներ էր լարում, դավադրություններ էր սարքում, զրդում ու հուսադրում էր Գուշկուլներին ու Միլյուկուլներին, ծածուկ կազմակերպում էր բոլորովին պատրաստ նոր կառավարություն, վորը և իսխանությունն էր ձեռք գցեց, հենց վոր պրոլետարական պաշարն առաջին հարվածները հասցրեց ցարիզմին:

Այդ կառավարությունը պատահական մարդկանց մի խմբակ է:

Այդ—Ռուսաստանի քաղաքական կյանքի բարձրացած նոր դասակարգի ներկայացուցիչներն են, կապիտալիստ կալվածատերերի ու բուրժուազիայի դասակարգի, վոր վաղուց կառավարում և մեր յերկիրը տնտեսապես և վորը, ինչպես 1905-1907 թ. թ. հակահեղափոխության, ու, վերջապես, — և այն էլ մի առանձին արագություն, — 1914-1917 թ. թ. պատերազմի ժամանակ կազմակերպվում էր քաղաքականապես, իր ձեռքը վերցնելով և տեղական ինքնավարությունը, և ժողովրդական կրթության գործը, և դաստիարակության կոմիտեները և այլն: Այդ նոր դասակարգը համարյա բոլորովին «իշխանություն» գլուխ էր անցել 1917 թ. նախորդակին, ուստի բավական էլին ցարիզմին հասցրած առաջին հարվածները, վորպեսզի նա փլչեր, տեղ մաքրելով բուրժուազիայի համար: Իմպերիալիստական պատերազմը, ուժերի չափազանց մեծ

լարում պահանջելով, այնպես արագացրեց հետամնաց Ռուսաստանի զարգացման ընթացքը, վոր մենք «մի-
անգամից» (իրականում—իբր քե միանգամից) հասանք
իտալիային, Անգլիային, համարյա Ֆրանսիային, ստա-
ցանք «կոալիցիոն», «ազգային» (այսինքն՝ իմպերիա-
լիստական սպանդանոցի գործը վարելու և ժողովրդին
խաբելու ընդունակ) «սլավոսլոնական» կառավարու-
թյուն:

Այդ կառավարության, — իրականում միլիտարի-
ստեր «ֆիրմաների», այսինքն այս պատերազմի տե-
սակետից Անգլիայի ու Ֆրանսիայի հասարակ գոր-
ծակատարի, — կողքին կազմվեց նոր, անսլաշտոն, դեռ
չզարգացած, համեմատաբար թույլ բանվորական կա-
ռավարություն, վորն արտահայտում եր պրոլետարիա-
տի և քաղաքային ու գյուղական բնակչության ամ-
բողջ ամենաաղքատ մասի շահերը: Այդ—Պրտերի Բան-
վորների ու Զինվորների Պատգամավորների Խորհուր-
դըն եր:

Այս և իրական քաղաքական կացությունը, վո-
րը մենք ամենից առաջ պետք և աշխատենք բնորո-
շել ամենահնարավոր ուղիերով ճշտությամբ, վորպես-
զի մարքսիստական տակտիկան հիմնենք այն միակ
ամուր պատվանդանի վրա, վորի վրա նա պետք և
հիմնվի, — փաստերի պատվանդանի վրա:

Յարական միապետությունը ջախջախված և,
բայց դեռ վոչնչացված չե:

Ակտյարրիստական, կադետական, բուրժուական
կառավարությունը, վոր ուզում և իմպերիալիստական
պատերազմը վարել «մինչև վերջը», իրականում «Անգ-
լիա և Ֆրանսիա» ֆինանսական ֆիրմայի գործակա-

տարն և, վոր հարկադրված և ժողովրդին խոստանալ
մաքսիմում ազատություններ ու վոլորմություն, վո-
րոնց փոխարեն այդ կառավարությունը շարունակի իշ-
խել ժողովրդի վրա և հնարավորություն ունենա շարու-
նակելու իմպերիալիստական սպանդանոցը:

Բանվորների ու Զինվորների Պատգամավորների
Խորհուրդը, վորպես բանվորական կառավարության
սաղմ, ժողովրդի ամբողջ ամենաաղքատ մասի, այսին-
քըն՝ $\frac{9}{10}$ մասի շահերի ներկայացուցիչն և, վոր ձեզ-
տում և ձեռք բերել խաղաղություն, հաց, ազատու-
թյուն:

Այդ յերեք ուժերի պայքարը բնորոշում և ներ-
կայումս ստեղծված այն կացությունը, վոր հեղափո-
խության առաջին ետապից դեպի յերկրորդ ետապը
տանող անցման շրջանն և հանդիսանում:

Յարական միապետության դեմ իրական սլա-
քար մղելու, ազատությունը վոչ միայն խոսքով, վոչ
թե լիբերալ ճոռմարանների խոստումներով, այլ ի-
րապես ապահովելու համար, վոչ թե բանվորները պետք
և պաշտպանեն նոր կառավարությանը, այլ այդ կա-
ռավարությունը պետք և «պաշտպանի» բանվորներին,
վորովհետև ազատության ու ցարիզմի վերջնական
խորտակման միակ յերաժեխիճը պրոլետարիատին սպա-
ռազինելն և, Բանվորների ու Զինվորների Պատգամա-
վորների Խորհրդի դերի, նշանակություն և ուժի ամ-
բապնդումը, ընդարձակումն ու զարգացումն և:

Մնացած բոլորը—Ֆրազներ ու ստախոսություն և,
լիբերալ ու ռադիկալ բանակի պալիտիկանների ինք-
նախաբեկություն:

Ոգնեցեք բանվորների սպառազինման գործին,

քյան հրաճեցե՛ր գործե՛ք, վորպեսզի նախապատասխանե՛նք ան այն հաղթանակը, վոր տանելու յե՛ք հեղափոխութեան յերկրորդ ետապում: Սահմանափակվելով այժմ հեղափոխութեան այս ետապի դասակարգային պայքարի ու դասակարգային ուժերի հարաբերութեան վերլուծութեամբ, մենք պետք է այս հարցի պատասխանն ել տանք. ի՞նչպիսի գաճակիցներ ունի պրոլետարիատն այս հեղափոխութեան ժամանակ:

Նա յերկու դաշնակից ունի. առաջինը՝ Ռուսաստանի կիսապրոլետարական և, մասամբ, մանր գյուղացիական ազգաբնակչության ընդարձակ, շատ տասնյակ միլիոնների հասնող մասսան է, վոր ընդհանուր ազգաբնակչության հսկայական մեծամասնությունն է կազմում: Այդ մասսային անհրաժեշտ են խաղաղություն, հաց, ազատություն, հող: Այդ մասսան անխուսափելիորեն ընկնելու յե բուրժուազիայի և հատկապես մանր բուրժուազիայի վորոշ ազդեցութեան տակ. այս վերջինն նա ամենից ավելի յե մոտենում, ավելի յե համապատասխանում իր կյանքի պայմաններով, տատանվելով բուրժուազիայի ու պրոլետարիատի միջև: Պատերազմի դաժան դասերը, վորոնք այնքան ավելի դաժան կը լինեն, վորքան Գուլկովները, Լիովները, Միլյուկովներն ու Լենկ. ավելի յեռանդով կը շարունակեն պատերազմը, անխուսափելիորեն այդ մասսային կը մղեն դեպի պրոլետարիատը, կը ստիպեն նրան զենալ այդ պրոլետարիատի յետևից: Այժմ մենք պետք է աշխատենք ամենից առաջ և ամենից շատ այդ մասսային լուսավորել ու կազմակերպել, ոգտվելով նոր կարգերի ազատությունից և Բանվորների ու Զինվորների Պատգամավորների խորհուրդներից: Գյուղացիա-

կան պատգամավորների խորհուրդներ, գյուղատնտեսական բանվորների խորհուրդներ, —ահա մեր ամենահրատապ խնդիրներից մեկը: Միաժամանակ մենք վո՛չ թե պետք է միայն աշխատենք, վոր գյուղատնտեսական բանվորներն ընտրեն իրենց առանձին խորհուրդները, այլև՝ վորպեսզի ընչազուրկ ու ամենաազքատ գյուղացիները կազմակերպվեն ունեւոր գյուղացիներից առանձին: Այդ այժմ ամենահրատապ, ամենաանհրաժեշտ կազմակերպութեան հատուկ խնդիրներն ու հատուկ ձևերի մասին —հաջորդ նամակում:

Յերկրորդ՝ ուս պրոլետարիատի դաշնակիցն է բոլոր կովոդ և ընդհանրապես բոլոր յերկիրների պրոլետարիատը. նա այժմ բավական ճնշված, ընկճված է պատերազմի պատճառով, և նրա անունից շատ հաճախ են խոսում բուրժուազիայի կողմն անցած սոցիալ-շովինիստները և՛ Յեվրոպայում և Ռուսաստանում, ինչպես՝ Պլեխանովը, Գվոզդեկը և Պոտրեսովը: Սակայն պրոլետարիատն ազատվում է նրանց ազդեցությունից. պատերազմի յուրաքանչյուր ամիսն ավելի յե արագացնում այդ ազատագրման ընթացքը, իսկ ուսական հեղափոխությունն անխուսափելիորեն հսկայական չափերով կարագացնի այդ պրոցեսսը:

Այդ յերկու դաշնակցի հետ Ռուսաստանի պրոլետարիատը, ոգտագործելով այժմյան անցողական մոմենտի առանձնահատուկությունները, կարող է ասպարեզ դուրս գալ և դուրս կը գա նախ՝ դեմոկրատական հանրապետություն ձեռք բերելու և գյուղացիությունը լիակատար հաղթանակ տալու ընդդեմ կալվածատերերի, իսկ հետո ղեկնելու դեպի սոցիալիզմ, վորը

միայն պատերազմից տանջված ժողովուրդներին կը
տա խաղաղություն, հաց յեւ ազատություն:

«Պրավդա», № 14 և 15,
21, 22 մարտի 1917 թ.
ստորագրված է «Ն. Լենին»:

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0174691

ԳԻՆՆ Ե 7 ԿՈՊ.